

Sygn. akt	III AUa 261/14
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **10 września 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak
	Sędziowie:	SSA Bogumiła Burda SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **3 września 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **21 stycznia 2014 r.** sygn. akt **IV U 115/13**

I. **z m i e n i a** zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie,

II. **nie obciąża** wnioskodawcy kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz organu rentowego.

Sygn. akt : III AUa 261/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. kolejnymi decyzjami

z 20 grudnia 2012 r., 6 września 2013 r. i ostatecznie 16 września 2013 r., wydanymi

w rozpoznaniu wniosku J. J. z dnia 7 listopada 2012 r., z których każda późniejsza uchylała wydaną wcześniej, odmawiał wnioskodawcy prawa do emerytury

w oparciu o ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazując w uzasadnieniu, że nie spełnił on warunków stażowych, bowiem z wymaganego ustawą piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, wykazał jedynie okres wynoszący 14 lat i 11 miesięcy i 15 dni. Wyjaśnił nadto, że do kwalifikowanego stażu pracy wnioskodawcy nie został zaliczony okres zatrudnienia w Przychodni Katedry (...) we W.

od 14 września 1970 r. do 15 maja 1971 r. na stanowisku technika dentystycznego, gdyż zakład pracy nie wystawił za ten okres świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wnosząc odwołanie wnioskodawca J. J. zażądał zaliczenia okresu zatrudnienia w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w U. w okresach od 1 marca 1972 r. do 3 lutego 1974 r., od 17 lutego 1974 r. do

3 maja 1974 r., od 16 czerwca 1974 r. do 26 grudnia 1974 r., od 9 stycznia 1975 r.

do 31 maja 1975 r., od 2 listopada 1984 r. do 4 sierpnia 1985, od 1 września 1985 r. do 31 lipca 1986, od 1 września 1986 r. do 15 sierpnia 1988 r. od 1 września 1988 r. do

2 kwietnia 1989 r. i od 30 kwietnia 1989 r. do 30 czerwca 1999 r. na stanowisku technika dentystycznego jako pracy w szczególnych warunkach, a dalej uznania, że spełnia warunki przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu wnioskodawca podkreślił,

że w wymienionych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony na stanowisku technika dentystycznego, wobec czego legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym łącznie 17 lat 5 miesięcy i 7 dni. Mając na uwadze powyższe wniósł o wydanie decyzji przyznającej prawo do wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie wyrokiem z dnia 21 stycznia 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 16 września 2013 r. i przyznał wnioskodawcy J. J. prawo do wcześniejszej emerytury począwszy od 7 listopada 2012 r., a dalej stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Nadto, zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, iż J. J. (ur. (...)), w dniu 16 września 1970 r. podjął zatrudnienie w Zakładzie (...) we W. na stanowisku technika dentystycznego. W zakładzie tym pracował do 15 maja 1971 r.

Od 1 marca 1972 r. podjął pracę w Zespole (...) w U., gdzie również pracował na stanowisku technika dentystycznego w okresach od 1 marca 1972 r. do 3 lutego 1974 r., od 17 lutego 1974 r. do 3 maja 1974 r., od 16 czerwca 1974 r. do 26 grudnia 1974 r. i od 9 stycznia 1975 r. do 31 maja 1975 r. Z dniem 2 listopada 1984 r. wnioskodawca podjął zatrudnienie w (...) Publicznym Zespole (...) w U., gdzie również w okresach od 2 listopada do 1984 r. od 4 sierpnia 1985 r. , od 1 września 1985 r. do 31 lipca 1986 r. , od 1 września 1986 r. do 15 sierpnia 1988 r., od 1 września 1988 r. do 2 kwietnia 1989 r. i od 30 kwietnia 1989 r. do 30 czerwca 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach na stanowisku technika dentystycznego. Oceniając sporny okres zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładzie (...) we W. od 16 września 1970 r. do 15 maja 1971 r. Sąd Okręgowy odwołał się do treści rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wyjaśniając, że stanowisko technika dentystycznego wykazane zostało w dziale IV poz. 17 tego aktu , a także w dziale IV poz. 17 pkt. 2 wykazu A załącznika do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej. Wskazując na brzmienie przepisów przejściowych zawartych

w powołanym wyżej rozporządzeniu uznał, że skoro w spornym okresie wnioskodawca faktycznie wykonywał pracę technika dentystycznego, również i ten okres winien zostać uwzględniony do stażu jego pracy

w szczególnych warunkach. Tym samym w ocenie Sądu wnioskodawca wykazał

co najmniej piętnastoletni okres pracy w szczególnych warunkach. Zaznaczył,

że poczynienie przez organ rentowy powyższego ustalenia, nie było możliwe z uwagi na brak za spory okres świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W podstawie prawnej wydanego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał art. 477¹⁴ §2 kpc.

O kosztach orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc oraz §11 ust. 2 w zw. z §2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją organ rentowy zarzucił naruszenie art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez przyjęcie, że praca wykonywana na stanowisku technika dentystycznego jest pracą wykonywaną w szczególnych warunkach, podczas gdy prawidłowym jest uznanie, że charakter pracy na tym stanowisku nie daje podstaw do zakwalifikowania jej, jako pracy uprawniającej do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu apelujący wywodząc, że przedmiot sprawy wyznacza decyzja, zarzucił, iż Sąd pierwszej instancji obowiązany był do zbadania sprawy również w zakresie, który nie był przez organ rentowy dotychczas kwestionowany, wobec czego jest on uprawniony do kwestionowania rozstrzygnięcia Sądu również w tej części, w której było ono zgodne

z uprzednim stanowiskiem pozwanego. W tym kontekście pozwany organ podniósł, wskazując na judykaturę, że praca w charakterze technika dentystycznego jako nie ujęta w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie stanowi pracy w szczególnych warunkach. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania w tym zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu strona wskazując na zasadność stanowiska Sądu pierwszej instancji podkreśliła, iż znajduje ono potwierdzenie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 marca 2013 r. sygn. akt : III AUa 1243/12,

w którym przyjęto, że interpretacja przepisów rozporządzenia jak i zarządzenia nie może prowadzić do nie uwzględnienia szkodliwości pracy wykonywanej przez pracownika, ograniczając się jedynie do literalnej wykładni przepisów.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja jest ostatecznie zasadna i skutkuje wydaniem orzeczenia reformatoryjnego.

Istotą sprawy było przesądzenie o ewentualnym uprawnieniu wnioskodawcy J. J. do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Rozstrzygnięcia jednak w sprawie wymagało nie tyle to, czy okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przychodni Katedry (...) we W. na stanowisku technika dentystycznego od 14 września 1970 r. do

15 maja 1971 r. powinien zostać zaliczony do uwzględnionego już w kontrolowanej decyzji z dnia 16 września 2013 r. stażu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej przez niego na takim samym stanowisku w Zakładzie Opieki Zdrowotnej w U., i potwierdzonego wystawionym przez pracodawcę świadectwem pracy w szczególnych warunkach,

lecz to czy co do zasady, praca wnioskodawcy w charakterze technika dentystycznego u wskazanych pracodawców stanowiła pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podkreślić należy, że inicjująca postępowanie przed tutejszym Sądem apelacja organu rentowego sprowadza się do zakwestionowania przyjętej w sprawie wykładni prawa, również tej którą na etapie postępowania administracyjnego pozwany organ sam lansował, czemu dał wyraz w trzech kolejno wydawanych decyzjach, jak również w odpowiedzi na odwołanie przyjmując, że praca na stanowisku technika dentystycznego wykazana świadectwem pracy w szczególnych warunkach podlega zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach. Aktualnie zaś, kwestionując powyższe stanowisko, apelujący wskazuje na ugruntowany w judykaturze pogląd - który takim przymiotem, co warto podkreślić, legitymował się przed datą wydania zaskarżonej decyzji - że praca w charakterze technika dentystycznego co do zasady nie stanowi pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 i ust. 4 ustawy emerytalno – rentowej. Niezależnie od dalszej oceny zasadności stanowiska apelującego, działanie pozwanego sprowadzające się do odejścia od sprecyzowanej w uzasadnieniu decyzji wykładni prawa skutkującego w rezultacie przyjęciem, że wnioskodawca nie wykazał żadnego stażu pracy w szczególnych warunkach, w sytuacji gdy zaskarżoną decyzją pozwany uznał, iż staż ten wynosi 14 lat 11 m- cy i 15 dni – zasługuje na dezaprobatę. Przypomnienia wymaga, że rolą uzasadnienia decyzji, które stanowi jej immamentną część, jest wyjaśnienie stronie motywów jej wydania, w tym określenie stanu faktycznego i przywołanie przepisów prawa, które mają w sprawie zastosowanie. W tym kontekście późniejsza zmiana zajętego w decyzji stanowiska skutkująca całkowitą zmianą sytuacji prawnej ubezpieczonego, musi budzić pewne wątpliwości. Zakład Ubezpieczeń Społecznej jest państwową jednostką organizacyjną, w związku z tym standardy działania tej instytucji oceniane być muszą przez pryzmat budowy zaufania obywateli do tej jednostki, jako organu administracji publicznej. Tymczasem postępowanie pozwanego organu

w niniejszej sprawie zaufanie to w sposób wyraźny nadwyręża, co w ocenie tutejszego Sądu nie mogło pozostać bez komentarza. Takie działanie organu administracji publicznej stawia obywatela w sytuacji niepewności co do niespornych faktów i ich prawnej oceny ustalonych w poddanej kontroli decyzji, co w systemie demokratycznego państwa prawa nie powinno mieć miejsca, niezależnie od tego, czy organy kontrolujące, jakimi w sprawach ubezpieczeniowych są sądy powszechne, związane będą czy też nie niespornymi ustaleniami tego organu.

Wracając do meritum, naprowadzić należy, że ocena pracy na stanowisku technika dentystycznego, jako ewentualnej pracy w warunkach szczególnych, tak jak każda winna zostać dokonana przez pryzmat przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Powołane rozporządzenie jest bowiem podstawowy aktem prawnym ustalającym warunki emerytury w obniżonym wieku, w tym kwalifikującym oznaczoną pracę jako tę w szczególnych warunkach, której stałe wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy może rodzić uprawnienia emerytalne. Ocena zatem, czy dana praca cechuje się przymiotem pracy w szczególnych warunkach winna nastąpić w oparciu o przepisy tego rozporządzenia przez przyporządkowanie oznaczonej pracy do rodzajów czynności wymienionych w jego załącznikach - wykazach A i B . Podkreślić w tym miejscu szczególnie należy, że ewentualne zarządzenia resortowe, których wydanie przewidziano w § 1 ust. 2 wskazanego rozporządzenia, nie mają charakteru powszechnego, nie kształtują praw podmiotowych, dlatego też wykonywanie pracy na stanowisku określonym wyłącznie

w takim akcie branżowym, której nie ujęto w oznaczonych wyżej wykazach, nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Niewystarczającym jest zatem dla uznania iż praca wykonywana była w szczególnych warunkach wykazanie,

że praca taka odbywała się na stanowiskach określonych jedynie w akcie branżowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.10.2005 r. sygn. I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306). Nadto, mieć na uwadze należy, że wyodrębnienie prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym ma charakter branżowy. Oznacza to,

że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma co do zasady znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652). Sąd Najwyższy uznał kwestię przyporządkowania określonej pracy,

a co za tym idzie pracodawcy, do określonej w wykazie branży przemysłowej, za istotną przy kwalifikacji wykonywanej pracy jako pracy w warunkach szczególnych, wskazując, że jej uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia wynika właśnie z jej branżowej specyfiki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112). Ostatecznie więc usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości

w oddzielnych działach oraz przypisanie poszczególnych stanowisk pracy gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym

w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczne jest zatem, aby zaistniał bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698 i I UK 24/09, LEX nr 518067; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638, z dnia 19 maja 2011 r.,

III UK 174/10, LEX nr 901652). Nie można zatem swobodnie, czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym. Odnosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że co prawda stanowisko pracy technika dentystrycznego zostało wymienione w pkt. 17 działu IV („w chemii”) aktu branżowego wydanego przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej, na które to wskazuje w kontrolowanym orzeczeniu Sąd Okręgowy. Podkreślić jednak należy, że praca taka nie mieści się w zakresie prac jakie zostały ujęte w dziale XII – służbie zdrowia i opiece społecznej wykazu stanowiącego załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, a więc w odniesieniu do branży do której należałoby przypisać pracodawców u których wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu na stanowisku technika dentystrycznego. Nie sposób bowiem odnieść pracy na tym stanowisku w skali w jakiej wnioskodawca ją wykonywał do pracy w przemyśle chemicznym przy produkcji i przetwarzaniu żywic i tworzyw sztucznych, czy też wosków

i woskowi (wykaz A dział IV poz. 17 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów

z 7 lutego 1983 r.). Stąd za niewłaściwą uznać należało przyjętą przez Sąd pierwszej instancji ocenę świadczonej przez wnioskodawcę pracy przez pryzmat branży chemicznej, do której odnosi się wykaz czynności zawarty w tym dziale IV rozporządzenia, a dalej przez odniesienie się do zarządzenia resortowego Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r., dla osób zatrudnionych w służbie zdrowia. (...) (...)

Z tych też względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386§1 kpc.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 kpc, uznając, że sposób działania organu rentowego w sprawie w pełni uzasadniania odstąpienie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

ZARZĄDZENIE

1/. (...)

(...)

(...)

(...)